

Hoge commissaris te Djakarta (Van Bylandt) aan minister van Buitenlandse Zaken (Beyen) en minister zonder portefeuille (Luns), 13 nov. 1955

Tijdens receptie Saudi Arabische chargé d'affaires, uitte Anak Agung tegenover een mijner medewerkers zijn ontsteltenis over publicatie van het feit der indiening van nota inzake uitstel der besprekingen tot na afloop behandeling Nieuw-Guineakwestie in Algemene Vergadering. Aangezien bewust *Parool*-artikel, waaromtrent Anak Agung door Kwee Djie Hoo bleek te zijn ingelicht, hier nog niet bekend was, kon medewerker op uiting van Anak Agung, dat het voor hem veel eenvoudiger zou zijn andere koers te volgen, slechts reageren met opmerking dat negatie van artikel en spoedige uitzending van Utoyo Ramelan meest aan te bevelen uitweg zou zijn. Nu ik van in Uw 103301 geseinde tekst van *Parool*-artikel heb kennis genomen, kan ik slechts tot conclusie komen, dat deze publicatie niet op een meer ongelegen moment had kunnen plaats hebben. Sukarno lanceerde juist felle aanval, welke mede duidelijk was gericht tegen federalisten en uiteraard in het bijzonder tegen Anak Agung's streven naar verbetering der betrekkingen met Nederland. Voorts staan wij aan vooravond van beslissing over lot van kabinet Harahap en in het bijzonder over het antwoord op de vraag of dit kabinet nog principiële zaken, zoals regeling der Nederlandse betrekkingen mag behandelen. Zie mijn 796. *Parool*'s publicatie zal hierop ongetwijfeld ongunstige invloed hebben. Anak Agung is door *Parool*-artikel zowel gecompromitteerd tegenover mede kabinetsleden, die hij naar veilig mag worden aangenomen inderdaad niet omtrent de Nederlandse nota had ingelicht, als in uiterst moeilijke positie geplaatst tegenover parlementaire oppositie, die dankbaar gelegenheid zal aangrijpen om te wijzen op echec van Anak Agung's beleid, gericht op toenadering tot Nederland.

Het lijkt mij van het grootste gewicht dat Uwerzijds ten spoedigst een mededeling wordt gelanceerd welke de uitwerking van het *Parool*-artikel zoveel mogelijk neutraliseert. Het lijkt mij daarbij van groot belang, in het bijzonder voor de positie van Anak Agung, dat de indruk wordt weggenomen, dat van Nederlandse zijde een voorstel zou zijn gedaan tot uitstel der besprekingen. Het lijkt mij ook aanbeveling verdienen, dat in een dergelijke verklaring melding wordt gemaakt van onze wens de besprekingen met Utoyo zo spoedig mogelijk te doen plaats hebben. Ik houd mij aanbevolen voor omgaande inlichting, mede voor mijn governo ten opzichte van Anak Agung. In verband hiermede zou ik tevens te mijner persoonlijke informatie spoedigst vernemen of naar Uw oordeel *Parool*-publicatie te wijten kan zijn aan indiscretie van zijde Indonesische Hoge Commissariaat of van door U vertrouwelijk ingelichte Nederlandse politieke kringen, dan wel of het hier een te laat gekomen publicatie is, bedoeld als complement van de langs diplomatieke weg toegepaste shocktherapie.

Ik nam inmiddels kennis van Stikker 166 aan U. Ik deel de mening, welke Reading tegenover Stikker heeft gegeven, dat het desastreuus zou zijn, indien de pogingen tot het vestigen van betere betrekkingen tussen Nederland en Indonesië reeds nu schipbreuk zouden moeten lijden.